

Yiyiniz içiniz ancak israf etmeyiniz (Araf 31)

Banu Atabay'ın lezzetler.com Yemek Tarifleri Sitesi

YEMEK DAVETİNE İCABETİN ADÂBI

Dâvete icabetin beş âdabı vardır:

Birincisi: Zengin fakir seçmeden, herkesin dâvetine gitmek. Bunun aksi, yasak olan bir kibir âlâmetidir. Kibir korkusu ile birçokları hiç bir dâvete icâbet etmemişler, başkasının çorbasına intizar, zillettir, demişlerdir. Bir diğeri, «Elimi başkasının çanağına sunduğumda ona boynumu bükmüş olurum» dedi. Kibirliğin bazıları ise, zenginlerin dâvetine gider, fakirlerin dâvetine gitmezler. Bu hâl, tamamen sünnete aykırıdır. Zira Resûl-i Ekrem, yoksulların hattâ kölelerin bile dâvetine giderdi. Hasan b. Ali (R.A.), bir gün katır üzerinde dilencilerin yanından geçerken, onların kum üzerinde yaydıkları ekmek kırıntılarını yerken gördü. Onlara selâm verdi. Onlar selâmı aldıktan sonra, «Ey Resûl'ün kızının oğlu, buyur bizimle yemek ye» dediler. O da «Olur, Allah kibredenleri sevmez» dedi. Binitinden inerek onlarla beraber yedi. Sonra yine selâm vererek ayrılırken, «Ben sizin dâvetinize iştirak ettim. Siz de benim davetime teşrif edin» diyerek onları yemeğe dâvet etti. Onlar da kabul ettiler ve dâvetine icâbet ettiler. Hasan b. Ali (R.A.) onlara iyi bir ziyafet verdi ve kendileri ile beraber yedi.

«Elimi çanağına uzattığım kimseye boynum büküktür.» diyenin sözü bâzılarına göre sünnete aykırı görülmüşse de, öyle değildir. Şâyet dâvet eden, onun icabetinden memnun olmaz ve onu minnet altına almak isterse, o zaman zillet olur. Resûl-i Ekrem, yapılan dâvete icâbet ederlerdi. Çünkü dâvet edenin memnûn kalacağını ve bunun onun için bir şeref sayılacağını bilirdi. Demek ki, bu vaziyete göre değişir. Yedirmekten ağırlanan ve dostlar için külfete katlanan kimsenin, dâvetine icâbet sünnet değildir. Mümkün olduğu kadar mazeret beyân ederek, dâvetten kaçınmalıdır.

Sofilerden biri: «Misâfirin, kendi rızkını yediğine ve onun davetini kabul ile, üstünlük gösterdiğine inanan kimselerin dâvetine icâbet et, başkalarının dâvetine değil.» demiştir.

Seriyyü's-Sakati (Allah rahmet etsin) Allah tarafından mes'ul tutulmayacak ve mahlûkun minneti altına girmeyecek şekilde helâl lokmanın hasretini çekmiştir, Dâvet olunan kimse, minnet altında kalmayacağını ve dâvetin samimi olduğunu bildiği zaman, dâveti kabul etmemesi doğru olmaz. Ebû Turâb en-Nah-şâbî: «Bana takdim edilen bir yemekten kaçındığım için, onbeş gün aç kaldım» dedi. Mâ-rûf-u Kerhî'ye, «Herkesin dâvetine gider misin?» diye sorduklarında; «Ben bir misâfirim, nereye indirirlerse, oraya konaklarım». demiştir.

İkincisi: Hatırlı olmayan fakirin dâvetinden çekinmeyeceği gibi mesâfe uzaklığından ötürü de dâvetten kaçınmamalıdır. Adeten gidilmesi mümkün olan her mesâfedeki dâveti kabul etmelidir. Dâvete icâbet ve hastayı ziyaret Peygamber Efendimizin (S.A.V.) sünnetidir. Zira Resûl-i Ekrem Efendimiz (S.A.V.) bir Hadislerinde: «Eğer Küra-ı Gamim'e dâvet edilsem, icâbet ederim.» buyurmuşlardır. Gamim, Medine'ye birkaç mil uzakta olan bir yerdir. Resûl-i Ekrem (S.A.V.), Ramazan-ı Şerifte oraya gidince hem iftâr etmiş, hem de namazı seferi olarak kılmıştır.

Üçüncüsü: Oruçlu (buradaki oruç nâfile oruçtur) olduğu için, dâvetten geri kalmamalı, iştirak etmelidir. Eğer dâvet eden onun yemesinden mutlaka memnun oluyorsa, orucunu bozup yemeli ve dâvet edeni sevindirmelidir. Dostunun gönlünü hoş etmesinin sevâbı, oruçtan alacağı sevaptan daha çok olduğunu bilmelidir. Şâyet yemesiyle gönlünden memnun kalacağını kestiremiyorsa, görünüşteki ısrarını samimi kabul ederek yemelidir. Şâyet sahibinin ısrarının yapmacık olduğunu anlıyorsa, mazaret beyân ederek orucunu bozmamalıdır. Dâvette orucunu bozmak istemeyen bir kişiye Resûl-i Ekrem: «Kardeşliğin senin için bu kadar külfete girdiği halde sen «Oruçluyum» demekle hâlâ ısrar ediyorsun.» buyurdular. İbnî Abbas: «İyiliklerin en üstünü, kendi nâfile orucunu bozmak suretiyle arkadaşlarına ikramda bulunmaktır.» Hâne sahibinin gönlünü hoş etmek maksadıyla tutmakta olduğu nâfile orucunu bozmak, ibâdet ve güzel ahlâktır. Sevâbı, oruca devâmından daha çoktur. Şâyet orucu bozmazsa, ona yapılacak ikram güzel koku sürmek ve tatlı sohbet etmektir.

Dördüncüsü: Yemeğinin, evinin, mefruşatının helâl olduğu şüpheli olan veya içki ve benzeri yasak olan şeyler sofrasında bulunan, evi ipek minderler, gümüş kaplar, canlı resimleri süslü olan ve mecliste çalgı, oyun, eğlence, dedikodu, çekiştirme, koğuculuk, yalan, iftira ve benzeri kötülükler bulunan kimsenin dâvetine icâbet edilmez. Bunların bulunması icâbete mânidir. Hattâ, bâzılarına gitmek mekrûh ve bâzılarına gitmek ise, haramdır. Dâvet eden, zalim, bid'at sâhibi, fasık ve kötü bir insan olup dâvetiyle şöhrat ve gösteriş peşinde koşuyorsa, yine dâvetine icâbet edilmez.

Beşincisi: Dâvete icâbet eden kimsenin ecir kazanabilmesi için, gâyesi karnını doyurmak olmamalıdır. Bu niyetle giderse, dünyalık peşinde gezmiş olur. Şu niyetlere sahip olmalıdır: Resûl-i Ekrem'in (S.A.V.): «Küra'a dâvet edilsem icâbet ederdim» hadisine uyarak sünneti yerine getirmeği. Yine Resûl-i Ekrem Efendimizin: «Dâvete icâbet etmeyen, Allah'a ve Resulüne isyân etmiştir.» hadîs-i şerifine uyarak isyândan kaçınmayı, Yine Resûl-i Ekrem Efendimizin: «Müslüman olan din kardeşine ikrâm eden, Allah'a ikrâm etmiş olur.» hadîs-i şerifine uyarak, dâvet edene ikrâmı, «Mümini sevindiren, Allah'ı memnun etmiş olur.» hadîsine uyarak, dâvet edeni sevindirmeği. Resûl-i Ekrem (S.A.V.), Allah için sevişenlerin, birbirini yedirmelerini ve ziyaret etmelerini şart koştuğundan, Allah için sevişenlerden olabilmek için, sevdiklerine yedirmeğe hazırladığı gibi, ziyâfete giden de

bu niyetle gitmelidir.

Gitmemekle aleyhinde «Kötü huyludur, kibirlidir» gibi dedikodulardan kendisini kurtarmayı niyet etmelidir. Bu husûslar, dâvete icâbette aranacak altı niyettir. Bunlardan bir tânesinin bile, insanı Allah'a daha çok yaklaştıracakı aşikârdır.

Geçmiş büyüklerden birisi, «Yemeğe, içmeğe varıncaya kadar her işimde bir hayır niyetine sâhip olmağı severim» demiştir. Nitekim Rssûl-i Ekrem (S.A.V.), hadîsinde: «Ameller (in kıymeti) ancak niyetlere göredir. Herkesin niyet ettiğı ne ise eline geçecek olan ancak odur. Her kimin de hicreti, isâbet edecek dünyalığa veya nikâh edeceği bir kadından dolayı ise, artık hicreti (Allah'ın ve Resûlünün rızasına değil) hicret sebebi olan şeye müntehidir.» buyurmuşlardır.

Niyet ancak tâat ve mübâh olan şeylere te'sir eder. Menhiyata te'siri olamaz. Meselâ, dostlarını memnun etmek için içki veya başka haram için onlara müsâade ettikten sonra, «Beni niyetim kurtarır. Zira, ameller niyetlere göredir .» demesi, kendisine bir fayda sağlamaz. Bunun aksine olarak en büyük ibâdet olan gazâ ve harpde, dünyalık, rütbe, servet ve ün almağı niyet etmesi, bu gaza ve harbi ibâdet olmaktan çıkarır. Demek ki niyet, tâat ile mübâhda müessir olur. Mübah olan bir işde iyiliğe niyet ederse, sevâp, kötülüğü niyet ederse günah kazanır. Bunun gibi ibâdetlerde Allah rızasını niyet ederse, mükâfat, riya ve gösteriş gibi şeyleri niyet ederse, günah kazanmış olur.